

# „Polskich piramid” jest jeszcze więcej

19 lutego 2016

Kilkanaście nieznanych do tej pory monumentalnych grobowców megalitycznych odkryli szczecińscy archeolodzy w okolicach Dolic (woj. zachodniopomorskie). Mowa o tzw. grobowcach kujawskich, często określanym mianem „polskich piramid” ze względu na monumentalny charakter.

Te konstrukcje ziemne wznoszono w kształcie wydłużonego trójkąta i obwarowywano dookoła wielkimi blokami kamiennymi. Szerokość podstawy wynosiła od 6 do 15 metrów, a długość – nawet do 150 m. Konstrukcje osiągały wysokość 3 m. Pod nasypami znajdowały się z reguły pojedyncze pochówki. Grobowce wznosiła społeczność kultury pucharów lejkowatych od V do III tysiąclecia p.n.e. Zdaniem archeologów składano w nich osoby związane z starszyzną plemienną-rodową.

Odkrycia dokonano w ramach programu badawczo-konserwatorskiego, dotyczącego grobowców megalitycznych na terenie Pomorza Zachodniego, który realizowany jest w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Szczecińskiego przez dr. Agnieszkę Matuszewską przy współpracy z Markiem Schillerem z Dębna.

„Dla naszych analiz wykorzystaliśmy projekt ISOK, czyli Informatyczny System Osłony Kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami” – wyjaśnia PAP dr Matuszewska. „Dzięki stworzonej przez nas bazie danych, którą systematycznie aktualizujemy, możliwe było wytypowanie miejsc, gdzie warto było przetestować wspomnianą metodę” – dodaje.

Analizy były możliwe dzięki temu, że jednym z elementów ISOK jest System Informacji Geograficznej (ang. GIS) służący do wprowadzania, gromadzenia, przetwarzania oraz wizualizacji danych geograficznych.

Z udostępnionych danych korzystać mogą instytucje niezwiązane z zagadnieniami bezpieczeństwa w sytuacjach nagłego zagrożenia. Informacje pozyskane w ten sposób są szczególnie cenne dla archeologów, dla których badanie obszarów zalesionych jest szczególnie trudne – standardowa procedura lokalizowania stanowisk archeologicznych opiera się o odkryte na powierzchni ziemi fragmenty naczyń ceramicznych czy innych zabytków.

Te łatwo można ujrzyć na polach ornych, ale w lasach sytuacja jest zdecydowanie trudniejsza. Najprostszym sposobem jest wyszukiwanie form terenowych, ale aż do upowszechnienia się technologii ALS (lotniczego skanowania laserowego), które jest też wykorzystywane w ramach ISOK, nie było to w zasadzie możliwe – skanowanie umożliwia „usunięcie” z uzyskanego obrazu drzew i wizualizowanie jedynie ukształtowania terenu, co jest kamieniem milowym w archeologicznym rozpoznaniu.

Po analizie danych z ISOK archeolodzy wytypowali miejsca w terenie, które rokowały że są konstrukcjami megalitycznymi. System okazał się skuteczny przy lokalizowaniu dotąd znanych konstrukcji, ale udało się odkryć również takie, które nie figurowały w żadnym spisie.

„Najciekawszym jest niewątpliwie rejon Dolic, gdzie wytypowaliśmy co najmniej kilkanaście potencjalnych grobowców megalitycznych. W wyniku weryfikacji terenowej bezspornie stwierdziliśmy obecność 18 grobowców megalitycznych typu kujawskiego, która to liczba jest znacznie wyższa niż znane dotychczas z literatury” – przekonuje dr Matuszewska. Podobne konstrukcje zlokalizowano w Skrońskim Lesie niedaleko Kołobrzegu. Kolejne 4 grobowce megalityczne odkryto w rejonie Płoszkowa – tutaj również archeolodzy wybrali się w teren, gdzie potwierdzili swoje przypuszczenia.

Odkryć dokonano wykorzystując numeryczne modele terenu (NMT), czyli trójwymiarowe odwzorowania terenu, powstałe w oparciu o ALS (lotniczy skanowanie laserowe). „Potencjał metody jest

ogromny. Przede wszystkim pozwoliła ona dokładnie zlokalizować znane wcześniej obiekty megalityczne i, co ważne, odkryć zupełnie nieznane wcześniej grobowce” – uważa dr Matuszewska. „Możliwa jest też weryfikacja terenowa wszystkich zachowanych, nawet w niewielkim stopniu, obiektów. Dzięki temu udało się nam je zadokumentować oraz określić stopień zniszczenia. Jest to szczególnie istotne, biorąc pod uwagę aspekt ochrony konserwatorskiej obszarów leśnych, a w szczególności zabytków z własną formą krajobrazową” – dodaje.

Konstrukcje megalityczne na terenie Polski zachowały się wyłącznie na terenach leśnych, gdyż uniknęły zniszczenia pod wpływem działalności rolniczej. Najbardziej znane „polskie piramidy” można obejrzeć w Sarnowie i Wietrzychowicach, gdzie po badaniach archeologicznych zrekonstruowano ich dawny kształt. Wszystkie konstrukcje tego typu wpisują się w ogólnoeuropejski trend wznoszenia w tym czasie (V-III tysiąclecie p.n.e.) wielkich budowli megalitycznych, z czego najsłynniejsze jest brytyjskie Stonehenge.

Źródło: [NaukawPolsce.pap.pl](http://NaukawPolsce.pap.pl)